

בבית המשפט העליון

רע"א 8562/16

לפני: כבוד השופט צ' זילברטל

המבקשים: 1. גדעון הכט
2. ליגמנט בע"מ

נגד

המשיב: ד"ר יצחק לבנה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו בתיק ע"א 51326-10-15 שניתן ביום 26.9.2016 על ידי כב' השופטת רות לבהר-שרון

בשם המבקשים: עו"ד חנה בר יוסף ג'ינו

בשם המשיב: עו"ד צביקה שטוירמן

החלטה

בקשת רשות ערעור על פסק דינו מיום 26.9.2016 של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופטת ר' לבהר-שרון) בע"א 51326-10-15, בגדרו התקבל ערעור המשיב על פסק דינו מיום 1.9.2015 של בית משפט השלום בתל אביב-יפו (כב' השופטת הבכירה ר' פינצ'וק אלט) בת"א 42314-02-11, אשר דחה את תביעת המשיב נגד המבקשים לפי חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965 (להלן: החוק).

רקע והליכים קודמים

1. המבקש 1 (להלן: הכט), רופא שיניים במקצועו, היה בעת הרלבנטית בעל השליטה והמנהל היחיד של המבקשת 2 (להלן: ליגמנט), חברה בע"מ, שהיא הבעלים והמפעילה של אתר האינטרנט "Infodent" (להלן: האתר). האתר מספק תשתית לפרסום חדשות וכתבות בנושאים הקשורים לרפואת השיניים. המשיב (להלן: ד"ר

ליבנה) אף הוא רופא שיניים, ובתקופה הרלבנטית לאירוע נשוא הבקשה דנא ניהל את שירותי רפואת השיניים בקופת חולים מאוחדת (להלן: קופת החולים).

2. ביום 8.11.2010 פורסם בתקשורת כי עלו חשדות לעבירות שוחד, מרמה והטיית מכרזים שהתבצעו במסגרת קופת החולים (להלן: פרשת השחיתות). בסמוך לכך אף פורסם דו"ח ביקורת של מבקר המדינה בדבר התנהלות הנהלת קופת החולים וטענות לשחיתות בקרב חלק מחברי ההנהלה. שמו של ד"ר ליבנה לא הוזכר במסגרת דו"ח מבקר המדינה, ושמו לא הוזכר גם בכתבות שפורסמו אודות פרשת השחיתות.

ביום בו דווח לראשונה בתקשורת על פרשת השחיתות, פורסמה בדף הבית של האתר כתבה שכותרתה: "ד"ר יצחק ליבנה מנהל שירותי רפואת שיניים במאוחדת – עד מתי?". הכותרת הופיעה על-רקע תמונה של אדם, שאינו ד"ר ליבנה, עם מבט מופתע. בנוסף, היה כתוב על גבי התמונה: "ד"ר יצחק ליבנה שורד את כל החלפות המנכ"לים במאוחדת". לחיצה על הקישורית שבכותרת הכתבה או התמונה הובילה לכתבה המלאה, בה, בין היתר, נמתחה ביקורת על משך כהונתו של ד"ר ליבנה, תוך אמירה שיתכן כי משך כהונתו של ד"ר ליבנה הוא תוצאה של ניהול לקוי של קופת החולים והיסטוריה של שחיתות בשורותיהם של בעלי תפקידים בכירים בקופת החולים. בהמשך הכתבה הובאה התייחסות לדו"ח מבקר המדינה בעניין פרשת השחיתות, לרבות החלטת מבקר המדינה לפתוח בחקירת משטרה נגד מספר ממלאי תפקידים בכירים בקופת החולים. אף בחלק זה של הכתבה נמתחה ביקורת על כהונתו של ד"ר ליבנה, אך מבלי לקשור במפורש בינו לבין פרשת השחיתות (כלל מרכיבי הכתבה יכוננו להלן: הכתבה או הפרסום). בראש הכתבה צוין "מאת Infodent", כאשר בשוליה צוינו ראשי התיבות של שם הכתב, אשר שמו המלא נותר עלום. הכתבה הופיעה בעמוד הבית של האתר מיום 8.11.2010 ועד ליום 13.12.2010, כאשר ד"ר ליבנה ראה את הכתבה ביום 14.11.2010.

3. ביום 9.7.2013 הגיש ד"ר ליבנה נגד המבקשים תביעה בגין פרסום לשון הרע, במסגרתה עתר לפיצוי בסך של 141,000 ש"ח ללא הוכחת נזק, בהתאם לסעיף 7א(ג) לחוק. נטען, כי הכתבה מכילה אמירות פוגעניות שפורסמו בכוונה להכפיש את שמו של ד"ר ליבנה, ובכך תוכנה הוא בבחינת דבר לשון הרע. ד"ר ליבנה סבר כי את הפרסום יש לקרוא על רקע הנסיבות החיצוניות ששררו בעניין פרשת השחיתות, כך שהכתבה למעשה קשרה אותו לפרשה, בעקיפין או במישרין. עוד טען ד"ר ליבנה, כי במספר הזדמנויות הוא פנה למבקשים בדרישה שתוסר הכתבה מהאתר, ובצד זאת דרש לקבל את פרטי זהותו של מחבר הכתבה, אך המבקשים סרבו להיענות לבקשותיו.

מנגד, המבקשים טענו כי הכתבה אינה עולה כדי לשון הרע, אלא מדובר בביקורת לגיטימית על משך כהונתו של אדם המכהן בתפקיד ציבורי. המבקשים עמדו על כך שד"ר ליבנה לא נקשר לפרשת השחיתות, ואף לא נרמז לקיומו של קשר כזה, בהדגישם כי הגם ששני הנושאים נכללו באותה כתבה, הם הופיעו בחלקים נפרדים. המבקשים טענו כי חלק הכתבה המתייחס לד"ר ליבנה הוא בגדר הבעת דעה בעניין כהונתו ותפקודו של האחרון, ומשכך, נטען כי חלה ההגנה על פרסום הבעת דעה שבסעיף 15(4) לחוק. עוד נטען, כי אין מקום להטיל על המבקשים אחריות בגין הכתבה משום שהם אינם אלה שפרסמו, הפיצו, יזמו או הסכימו לפרסומה, אלא עשה זאת משתמש באתר. המבקשים הוסיפו וטענו כי אתר אינטרנט אינו בגדר "אמצעי תקשורת" כהגדרת מונח זה בסעיף 11 לחוק, המייחס אחריות גם למי שנטל יד בפרסום לשון הרע בתור עורך או אחראי ל"אמצעי תקשורת", כהגדרתו בחוק. משכך, המבקשים סבורים כי אין מקום להטיל עליהם אחריות בגין פרסום שנעשה על-ידי משתמש באתר.

4. בית משפט השלום דחה את התביעה, בקבעו שהכתבה אינה מכילה דברי גינוי ביחס לתפקודו של ד"ר ליבנה, וכי מדובר בביקורת לגיטימית הנוגעת לעובדה שד"ר ליבנה מכהן בתפקידו שנים רבות, כמו גם הבעת דעה לפיה ראוי לקצוב את תקופת כהונתו, וכהונותיהם של נושאי תפקידים בכירים ככלל. עוד נקבע, כי יש להבחין בין לשון הכתבה לבין הנסיבות החיצוניות ששררו בעת פרסומה, כך שלא ניתן לקרוא לתוך הכתבה ייחוס של פרשת השחיתות לד"ר ליבנה. לפיכך נקבע, כי אין בלשון הכתבה כדי לקשור את ד"ר ליבנה, במישרין או בעקיפין, לפרשת השחיתות ולמעשים שעמדו במוקדה. לבסוף, נקבע כי אף אם היה ניתן לראות בפרסום משום לשון הרע, תוכן הכתבה הוא בבחינת הבעת דעה החוסה תחת ההגנה שבסעיף 15(4) לחוק, שכן הכתבה משקפת מחשבה סובייקטיבית ואינה מתיימרת להציג עובדה כלשהי בעניין תפקודו של ד"ר ליבנה. בית משפט השלום לא נדרש לבחינת שאלת אחריות המבקשים, כבעלים ומפעילים של האתר, נוכח קביעתו כי הפרסום ממילא אינו בגדר לשון הרע.

5. כלפי פסק דינו של בית משפט השלום הגיש ד"ר ליבנה ערעור לבית המשפט המחוזי, במסגרתו חזר על עיקר טענותיו. המבקשים מצדם סמכו ידיהם על פסק דינו של בית משפט השלום. בית המשפט המחוזי קיבל את הערעור וקבע כי תוכן הפרסום אכן עולה כדי לשון הרע. הוטעם, כי חלק הכתבה הנוגע לד"ר ליבנה הוא בבחינת ביקורת לגיטימית, אך פרסום ביקורת זו יחד עם מידע על אודות "פרוץ" פרשת השחיתות ולרקע ההד התקשורתי בעניין, מוליך למסקנה כי הכתבה נועדה, בין היתר,

לקשור בין ד"ר ליבנה למעשי השחיתות שיוחסו לקופת החולים, או למצער לרמוז לקיומו של קשר ביניהם. עוד נקבע, כי המבקשים אינם יכולים ליהנות מההגנה שבסעיף 15(4) לחוק, וזאת מהטעם שהכתבה אינה מבחינה כראוי בין הבעת דעתו של הכתב בכל הקשור לד"ר ליבנה, לבין הדיווחים על אודות פרשת השחיתות.

אשר לחבות המבקשים, בית המשפט המחוזי קבע כי יש להטיל עליהם אחריות אישית בגין הפרסום באתר מכוח סעיף 11 לחוק, על-אף שאתרי אינטרנט אינם מוזכרים בסעיף זה באופן מפורש. בית המשפט המחוזי עמד על כך, שהחוק נחקק טרם העידן האינטרנטי, ולכן יש לפרש את תחולת ההוראות המצויות בו בהתאם למציאות הקיימת והמתחדשת. הוטעם, כי יש להרחיב את מעגל האחריות למנהלי ולמפעילי אתרי אינטרנט מקום בו האתר הוא בעל מאפיינים דומים לאלו של עיתון, כגון קיומם של תהליכי סינון ועריכה המאפשרים שליטה בתכנים בטרם הפרסום. על כן נקבע, כי בהתאם לסעיף 11 לחוק, במצבים המתאימים ניתן להטיל אחריות על מנהלי ומפעילי אתר אינטרנט בגין לשון הרע שפורסם באמצעות האתר, וזאת נוכח היותם "היד המכוונת" של מפרסם דבר לשון הרע. נוכח האמור נקבע, כי מחומר הראיות מתברר כי ליגמנט שלטה בפרסומים שהועלו לאתר באופן דומה לעיתון, מאחר שמנגנוני סינון שימשו את מנהלי ומפעילי האתר לצורך פיקוח על המתפרסם בו, ובכללם פאנל ניהולי שהיה אחראי לסינון התכנים ועריכתם בטרם פרסום. על-סמך האמור, קבע בית המשפט המחוזי כי למפעילי ולמנהלי האתר אופי של עורכי עיתון ושל מוציא לאור, כהגדרתם בסעיף 11 לחוק, ולכן עליהם לשאת באחריות בגין הפרסום. עוד קבע בית המשפט המחוזי, כי ניתן להטיל על הכת אחריות אישית משום שהוא בעל המניות והדירקטור היחיד בליגמנט, וכן שימש המנהל הרפואי של האתר בזמנים הרלבנטיים לפרסום הכתבה, כאשר החלטות באשר לאילו תכנים יופיעו באתר ומשך תקופת הפרסום נכללו בתחום אחריותו. בית המשפט הוסיף וקבע, כי אין בעובדה שהאתר מאפשר פרסום כתבות בעילום שם כדי לגרוע מאחריות המבקשים למפורסם באתר, הן אם מדובר בכתב מטעם האתר והן אם מדובר בכתב חיצוני. נוכח האמור, בית המשפט המחוזי חייב את המבקשים, ביחד ולחוד, בפיצוי ד"ר ליבנה ללא הוכחת נזק בסך של 50,000 ש"ח.

הבקשה דנא

6. כלפי פסק דינו של בית המשפט המחוזי הוגשה הבקשה דנא. המבקשים סבורים כי טרם נקבעו אמות מידה ראויות ליישום דיני לשון הרע בתחום האינטרנט, לרבות הכרעה בעניין סוגי האתרים והפרסומים עליהם אמות מידה אלה חלות. כמו כן,

המבקשים מעלים שאלות הנוגעות להיקף האחריות המוטלת על אלו שמספקים את התשתית האינטרנטית למפרסם דבר שהוא בבחינת לשון הרע, כדוגמת מנהלים ואחרים אחרים על תפעולם של אתרי אינטרנט. לגופו של עניין, המבקשים חוזרים על עיקר הטענות שהעלו בערכאות הקודמות, הן לעניין הפרשנות שיש ליתן לתוכן הפרסום והן לעניין תחולתה של ההגנה על הבעת הדעת שבסעיף 15(4) לחוק.

אשר לאחריותם בגין הפרסום, המבקשים טענו כי מכיוון שמדובר באתר פתוח לפרסומים של כל אדם ללא הגבלות, שליטתם על המפורסם באתר הייתה תחומה לפיקוח על התכנים לאחר שהועלו, כמו גם הסרתם במקרה הצורך. המבקשים משיגים על קביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה האתר הוא בבחינת "אמצעי תקשורת", שכן לשיטת המבקשים האמינות המיוחסת לנכתב בעיתון גבוהה בהרבה מזאת שמיוחסת למפורסם באתר אינטרנט, כך שאין מקום להחיל את ההוראות שבסעיף 11 לחוק על המקרה דנא. כמו כן, המבקשים מלינים על המסקנה אליה הגיע בית המשפט המחוזי לפיה המבקש הוא בבחינת "עורך" של "אמצעי תקשורת", וטוענים כי אין זה ראוי שאדם נעדר הכשרה מקצועית בתחום התקשורת יבצע סינון פרסומים אגב הגבלת חופש הביטוי.

7. יצוין, כי ביום 1.12.2016 הגיש ד"ר ליבנה בקשה לדחיית בקשת רשות הערעור על הסף, משסבר שהיא הוגשה באיחור. ביום 7.12.2016 הגישו המבקשים את תגובתם לבקשה זו. ביום 12.12.2016 הגיש ד"ר ליבנה תשובה לתגובת המבקשים, וביום 13.12.2016 הגיש ד"ר ליבנה בקשה לצרף לתשובתו ראיה הנוגעת למועד המצאת פסק דינו של בית המשפט המחוזי. ייאמר כבר עתה, כי נוכח התוצאה אליה הגעתי, לא ראיתי לנכון להידרש לבקשה.

דיון והכרעה

8. לאחר העיון בבקשת רשות הערעור, הגעתי לכלל מסקנה כי דינה להידחות מבלי שתתבקש תשובת המשיבים. כידוע, רשות ערעור ב"גלגול שלישי" שמורה למקרים אשר מעוררים שאלה משפטית שטרם ניתנה עליה הדעת (ר"ע 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123, 128 (1982)). המבקשים טוענים שעניינם מעלה את השאלה העקרונית בדבר החלת סעיף 11 לחוק על מפעילי אתר אינטרנט, משזה אינו כלול בהגדרת "אמצעי תקשורת" בסעיף. לטענת המבקשים, בית משפט זה טרם נדרש לסוגיה האמורה, וטרם קבע אמות מידה לבחינת פרסום לשון הרע באמצעות אתרי אינטרנט, כמו גם להטלת אחריות על גורמים אשר מספקים את

התשתיות לפרסום. אמנם, העידן האינטרנטי מחייב בחינת סוגיות חדשות בדיני לשון הרע, ובעיקר כאלה הנוגעות לקביעת היקף האחריות המוטלת על מפעילי אתרי אינטרנט בגין פרסום דבר לשון הרע באתר אינטרנט על-ידי צד שלישי (ראו: רע"א 6311/15 שדה נ' גלברד, פסקה 6 (16.11.2015), והאסמכתאות הנזכרות שם). שאלות אלה מעסיקות עתה את הערכאות הדיוניות, ואכן הן ראויות לדיון בבית משפט זה בגדרו של המקרה המתאים. ואולם, להשקפתי, נוכח העובדות הקונקרטיות של המקרה דנא, ובראשן מידת השליטה שנקבע כי הייתה בידי המבקשים בקשר עם הפרסום, נסיבות המקרה אינן מועילות לדיון בסוגיה זו על היבטיה העקרוניים, ולא יהיה בכירור הסוגיות העקרוניות והכרעה בהן בגדר עניינם של המבקשים, כדי להוליך לתוצאה אופרטיבית שונה מזו שנקבעה בבית המשפט המחוזי (ראו: רע"א 235/12 אירוס הגלבו בע"מ נ' עומר הנדסה בע"מ, פסקה 7 (27.2.2012)).

9. בית המשפט המחוזי קבע ממצאים עובדתיים לפיהם המבקשים שלטו בהליכי הסינון והבקרה של תכנים שהיו עתידים להתפרסם באתר. נוכח קביעות אלה, ומבלי להידרש לאמות המידה להטלת אחריות לפי סעיף 11 לחוק, לכאורה ניתן היה לייחס למבקשים אחריות בגין הפרסום בהיותם מסייעים (לכותב הרשימה) בביצוע העוולה, וזאת בהסתמך על הדין הקיים המעוגן בהוראת סעיף 12 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש], המוחל על עוולות לשון הרע מכוח סעיף 7 לחוק (ראו: ע"א 3024/10 ויינר נ' מויאל, פסקה 26 (2.4.2013); ע"א 5977/07 האוניברסיטה העברית בירושלים נ' בית שוקן להוצאת ספרים בע"מ, פסקה 20 לפסק דינו של המשנה לנשיאה א' ריבלין (10.6.2011), והאסמכתאות שם; ע"א 6871/99 רינת נ' דום (21.4.2002) (להלן: עניין רינת); אורי שנהר דיני לשון הרע 96 (1997)). זאת במובחן ממצבים בהם לא קיימת בקרה מקדמית על תכנים שמועלים לאתרי אינטרנט, כדוגמת פרסום תגובות ("טוקבקים") או פוסטים בפורומים למיניהם, וכאשר הפרסומים כלל לא עוברים בחינה וסינון בידי המפעילים או האחראים בטרם העלאתם לאתר (הגם שאף בנסיבות כאלה נותר לבית משפט זה לקבוע מסמרות בעניין אחריותם של מפעילי אתרים בגין פרסום לשון הרע, ולעניין זה ראו: רע"א 4447/07 מור נ' ברק אי.טי.סי [1995] החברה לשירותי בזק בינלאומיים בע"מ (25.3.2010)). נוכח האמור, לא מצאתי מקום לדון בהשגותיהם של המבקשים על פסק דינו של בית המשפט המחוזי ב"גלגול שלישי". יודגש, כי אין באמור כדי להביע עמדה כלשהי בנוגע לאחריותם של מפעילי אתרי אינטרנט על פרסומים של צדדים שלישיים. אכן, דומה כי יהיה מקום, בעתיד, להידרש לכך בגדר המקרה שהכרעה בו תחייב ליתן מענה לשאלות אלה. לא כך הוא במקרה שלפני.

10. יתר טענות המבקשים מופנות כלפי קביעות קונקרטיות של בית המשפט המחוזי המתייחסות ללשון הכתבה, להקשר הכללי של הפרסום ולאיוון הראוי בנסיבות העניין בין חופש הביטוי לבין שמירה על שמו הטוב של ד"ר ליבנה. המדובר בעניינים שנטועים בנסיבות הפרטניות של המקרה דנא, על-אף ניסיונם של המבקשים לשוות לתוכם נופך עקרוני בהתבסס על פרסומם באמצעות האינטרנט. לא מצאתי כי יש בעצם העובדה שהכתבה פורסמה באתר אינטרנט, ולא באמצעים אחרים, כדי להשליך על בחינת הפרסום על-ידי הערכאות הקודמות. ויוער, כי אף אם נפלה טעות בקביעותיו של בית המשפט המחוזי לעניין הממצאים העובדתיים במקרה דנא, או המסקנות המשפטיות אליהן הגיע על-סמכם – ואיני קובע שאכן כך הדבר – נפק לא אחת בבית משפט זה כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" לא תינתן אך לשם תיקון טעויות פרטניות ביישום הדין (ראו: רע"א 7706/13 מעונות שטנד בע"מ נ' ויסט, פסקה 6 (4.12.2013); רע"א 4824/96 יוסיפוב נ' יוסיפוב (3.9.1996)).

נוכח האמור, בקשת רשות הערעור נדחית. על כן, מתייחר הדיון בבקשה לדחיית בקשת רשות הערעור על הסף עקב האיחור בהגשתה. משלא נתבקשה תשובה, לא יעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"ז בכסלו התשע"ז (27.12.2016).

ש ו פ ט